

Ausiàs March perd el seu Pere Bohigas

El 27 de febrer va ser un dia trist per a Ausiàs March. Moria a Barcelona Pere Bohigas (Vilafranca del Penedès, 1901), una de les persones, potser la primera, que més lectors va aconseguir per al poeta. Les 'Poesies' de March editades per Bohigas s'han reimprès diverses vegades, i encara ara l'edició de Barcino, reeditada el 2000 en un sol volum, s'utilitza a la universitat.

El de Pere Bohigas és, encara ara, l'Ausiàs March "que fem servir a la universitat", ens diu Lola Badia, catedràtica de la Universitat de Barcelona. L'Ausiàs March de Pere Bohigas i Balaguer, mort la matinada del dia 27 de febrer als cent dos anys d'edat, va aparèixer en cinc volums a Barcino entre el 1952 i el 1959, i d'aleshores ençà s'han construït més March, com el de Robert Archer, i altres de parcials, i si bé tots el milloren o el superen gràcies a les noves fonts descobertes i als nous punts de vista considerats, continua sent un punt de referència obligat.

Lola Badia ho constata en la nota "Vigència de l'edició Bohigas", prefaça a la reedició revisada de les *Poesies* de March, a cura de Bohigas, apareguda al 2000 i reimpresa en un volum.

La medievalista hi recordava que ja Gabriel Ferrater, en el seu *Poema inacabat*, escrivia: "Gràcies doncs, Pere Bohigas, pel teu Ausiàs (una mina/ d'hores de llapis i silló/ penetrant la teva lliçó)."

Bohigas va crear una versió interpretativa de March que completava la fixació feta pel rossellonès Amadeu Pagès al principi del XX i que ha estat la base no només de l'edició de Bohigas, sinó les posteriors de Joan Ferraté, Vicent Josep Escartí i Archer.

La vigència de l'edició de Bohigas rau en el fet que és la primera que "facilita l'accés als secrets abastables del poeta", en paraules de Lola Badia.

En la nota editorial del volum, Amadeu-J. Soberanas i Noemí Espinàs, autors de la preparació i de la revisió del text, en la qual no va poder intervenir Bohigas per raons d'edat, informaven que els cinc volums primers de les *Poesies* d'Ausiàs March que Bohigas pu-

blicava a mesura que els enllestia, "han estat reimpresos moltes vegades, encara que no sempre consti als volums que es tracta de reimpressions."

Ara, amb un sol volum, i l'edició revisada i actualitzada, és més fàcil que el March de Bohigas sigui utilitzat per estudiants i professors, però les reimpressions que es van fer dels cinc volums històrics indiquen que ja era una obra familiar entre universitaris i lectors en general.

"Era l'edició bàsica per estudiar i llegir March", ens recorda un altre gran erudit, Josep Romeu i Figueres. "És, a més, el llibre més important de Bohigas", afegeix Romeu.

Gràcies a March, al seu March, Pere Bohigas va poder tornar, encara que no en persona, a la universitat, on havia donat classes de paleografia. La biografia del romanista, com tantes altres, va quedar marcada pel franquisme i l'any 1939 va haver d'abandonar-la.

El Cos d'Arxivers, Bibliotecaris i Arqueòlegs, la Biblioteca de Catalunya i l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona i la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, van ser els seus refugis. Carme Mayol, exprofessora de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona, va ser alumna de Bohigas a l'Escola de Bibliotecàries, a la fi dels anys cinquanta, i ha recordat especialment les seves classes d'història del llibre, que "escoltàvem sempre amb atenció, i també amb cert temor quan ens parlava, gesticulant, amb desmesurada energia, dels codis miniats, dels Beatus, dels incunables...".

Però si no va poder ser mestre de les noves generacions d'universitaris de la postguerra, sí que ho va poder ser dels llicenciats i doctorands.

Ausias March ha arribat de manera més directa i amable al cor dels estudiosos i lectors gràcies a l'edició que Pere Bohigas en va fer als anys cinquanta, en cinc volums, a Barcelona. Va ser aplegada en un volum, al 2000.

“Era –segons Lola Badia– un home molt assequible i li agradava conversar amb els que ens acostàvem a la Biblioteca de Catalunya. A vegades, les lliçons i els consells te’ls podia donar espontàniament pels voltants del carrer de l’Hospital o del Carme, fins i tot quan ja s’havia jubilat, perquè va continuar anant-hi durant molt anys. Sempre estava disponible.”

Precisament, un tret bastant notable seu que Romeu té interès a destacar és “la seva propensió a parlar i tenir converses: era un home molt inquiet”.

Romeu va tenir una relació bastant estreta amb Bohigas. Durant una època, l’Institut de Musicologia del Consell Superior d’Investigacions Científiques on treballava va tenir la seva seu en una sala de la Biblioteca de Catalunya, al costat de la sala de manuscrits on Bohigas treballava.

Sempre deia que la Biblioteca de Catalunya era, en part, la seva segona llar, ens recorda Joana Escobedo, directora de la unitat bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya. “Després de la jubilació, l’any 1971, venia regularment, fins que, ja molt gran, va començar a perdre l’equilibri i es va haver de quedar a casa”, diu.

Home de conversa, però no de xafardia. “Tenia –continua Escobedo– una actitud reservada, prudent i discreta.

La passió per la paraula, l’esperit d’exigència i la voluntat d’aprendre caracteritzaven l’estudiós de March

Partia d’un posat aparentment adust, i el xafardeig, l’acudit o la broma fàcil no li provava. De les persones, en general, en valorava la part positiva.”

El rigor filològic li provenia de Rubió i Lluch, Menéndez Pelayo i Rubió i Balaguer. I el seu interès inicial pel cançoner popular del mestratge de Manuel Milà i Fontanals, rebut a través del cadaquesenc Francesc Xavier Garriga i Palau. En resum, era fill del noucentisme, de l’esperit científic noucentista. “Sempre deia –ens recorda Escobedo– que els noucentistes van crear l’esperit d’exigència.”

Si calgués triar el que més identifica ve Pere Bohigas, això seria la seva “passió per la paraula”, paraula entesa com a text, o bé oral, és a dir, del cançoner, o bé escrit. És el que diu Lola Badia, quan ens el defineix de “positivista, format en l’estudi dels manuscrits i sempre fidel als textos”.

Tant per a Lola Badia com per a Josep Romeu, deixant a banda March, la seva obra més destacable i consultada són els estudis sobre manuscrits de di-

versos indrets d’Europa, aplegats en llibre al 1985 amb el títol *Sobre manuscrits i biblioteques*.

L’amplitud de compàs dels seus interessos va ser singular: de Lluïll, March i Eiximenis i els tractats de cavalleria, al cançoner popular, la literatura castellana i Verdager, a més de la bibliografia. Sí, Verdager: de fet, va ingressar a la Reial Acadèmia de Bones Lletres amb un discurs sobre *L’Atlàntida*.

Aquesta amplitud i el seu tarannà polifacètic no era pas el resultat de necessitats acadèmiques o oportunistes, sinó vitals i ideològiques.

Vitals: “Dua March al cap, constantment. El projecte vital de March, l’atreia. Tot i que treballava de manera constant i regular, com una formiga, li agradava més aprendre que investigar”, diu Escobedo.

I ideològiques: “Tenia –conclou– l’opinió que calia editar tot el que fos editable, per impedir que es formés una visió esbiaixada de la literatura.”

Lluís Bonada